

Motion

1983/84: 2862

Karin Andersson m. fl.

Invandrings- och flyktingpolitiken (prop. 1983/84: 144)

Inledning

Invandrarpolitiska kommittén (IPOK) avlämnade i maj 1983 sitt betänkande om invandringspolitiken (SOU 1983: 29). Nu föreliggande proposition bygger på utredningens förslag, men de ändringar som nu föreslås är mycket begränsade och på flera punkter föreslås ytterligare utredning. Det finns därför inte anledning att mer ingående analysera och kommentera förslagen.

Propositionen ger uttryck för en fortsatt generös flyktinginvandring, vilket vi noterar med tillfredsställelse. Det är viktigt att detta på nytt slås fast av regering och riksdag när klimatet gentemot flyktinginvandring hårdnar i många traditionellt flyktingmottagande länder och det också i vårt land höjs röster för ökad restriktivitet.

Handläggningstiderna

IPOK hade till uppgift att särskilt beakta hur handläggningstiderna i utlänningsärendena skulle kunna förkortas. Den stora ärendetillströmningen under 1970-talets senare hälft ledde ibland till oacceptabelt långa handläggningstider, oacceptabla framför allt med tanke på det lidande det medförde för de enskilda människorna men också oacceptabla för det svenska samhället.

Genom de extraordinära insatser regeringen beslöt om och som omfattade såväl statens invandrarverk (SIV) som regeringskansliet kunde dock väntetiderna successivt nedbringas i början på 1980-talet. Vid regerings-skiftet var således antalet oavgjorda avlägsnandeärenden i regeringskansliet 335 mot ca 1 000 bara ett år tidigare. Också hos statens invandrarverk skedde en nedgång i ärendebalansen.

Handläggningstiderna måste emellertid också ses i samband med de rättssäkerhetskrav vår lagstiftning tillförsäkrar asylsökande och andra tillståndssökande. De ändringar i utlänningslagen som nu föreslås i syfte att nedbringa väntetiderna, framför allt förslaget om att permanent uppehållstillstånd ges redan från början till utlänningar som tillåts bosätta sig i Sverige, kommer inte i konflikt med rättssäkerhetskravet och vi tillstyrker det.

Det är emellertid viktigt att statens invandrarverk på tillståndsbyrån får personalresurser som ger verket möjligheter till kontinuitet i arbetet. Rege-

ringens politik i detta avseende, som inneburit att SIV först i tilläggsbudget fått klarhet över vilka personalresurser man kan räkna med för kommande budgetår, är olycklig. Centern har både för innevarande budgetår och för kommande i anslutning till budgetpropositionen krävt att SIV skall få behålla de extraresurser som verket tilldelades våren 1982.

I nu föreliggande proposition sägs att regeringen räknar med att verket från den 1 januari 1985 bör tillföras resurser motsvarande tre tjänster. Dessa tre tjänster har verket under innevarande budgetår men kommer alltså att "tappa" dem under tiden den 1 juli 1984—den 31 december 1984. En sådan ryckighet ger inte verket rimliga möjligheter till personalplanering och motverkar en angelägen förkortning av handläggningstiderna. Detta bör ges regeringen till känna.

Lokalkontor för flyktingkommissarien

FN:s flyktingkommissarie har regionala och lokala kontor på ett sjuttio-tal platser över hela världen. I Norden finns ännu inget sådant kontor. Flyktingkommissarien har sedan länge haft önskemål om att få upprätta ett lokalkontor i Skandinavien. Vi anser att detta önskemål bör tillmötesgås och föreslår att riksdagen uppdrar åt regeringen att ta initiativ i frågan.

Invandring av anhöriga

Flyktingars och invandrades rätt att förenas med sina familjer och övriga anhöriga har tagits upp i flera olika internationella sammanhang, t. ex. i Helsingforsavtalet och Europarådet. Under det senaste decenniet har en gradvis utvidgning skett av kretsen anhöriga som tillåts komma till Sverige för bosättning.

I sammanfattningen anges att propositionen föreslår en viss uppmjukning av praxis beträffande anhöriginvandring. I propositionstexten kan vi inte finna någon skrivning som tyder på generösare tillämpning. Det är viktigt att riksdagen ger klara anvisningar i denna fråga.

Familjesammanföring och anhöriginvandring måste ses som viktiga delar i svensk flykting- och invandringspolitik. Familjen spelar i många länder och kulturer en betydligt större roll än i vårt land såväl ekonomiskt som socialt. Till familjen räknas också ofta en vidare krets av anhöriga än vad som är vanligt i Sverige. Starka humanitära och sociala skäl talar för en generös praxis när det gäller att medge invandring av anhöriga till flyktingar och sådana som fått en fristad i vårt land av politiska/humanitära skäl.

När uppehållstillstånd söks på grund av en nyligen etablerad anknytning till någon i Sverige bosatt person tillämpas enligt praxis en ordning med s. k. uppskjuten invandringsprövning. Tillstånd ges i sexmånadersperioder och först efter fyra sådana tillståndsperioder ges permanent uppehållstill-

stånd om förhållandet då fortfarande är aktuellt. Bryts förhållandet före utgången av tvåårsperioden har detta i princip varit anledning till utvisning. Dock har olika omständigheter vägts in som har mjukat upp denna regel.

Vissa utländska kvinnor kom att drabbas särskilt hårt av denna praxis, nämligen sådana för vilka det etablerade förhållandet utvecklats starkt negativt och t. o. m. lett till misshandel av kvinnan som därför brutit upp ur förhållandet före tvåårstidens utgång. Vid en utvisning till hemlandet kunde de också hamna i svårigheter beroende på att man där nedvärderar frånskilda kvinnor.

I februari 1982 meddelade dåvarande invandrarministern i ett interpellationssvar i riksdagen att dittillsvarande praxis i dessa fall skulle ändras så att vid fortsatt tillståndsprövning större hänsyn skulle tas till såväl kvinnans situation i äktenskapet eller samboendeförhållandet som till hennes situation i hemlandet vid en eventuell utvisning.

En sådan praxisändring genomfördes också. Den följdes upp av en rekommendation från SIV till polismyndigheterna. I propositionen föreslås fortsatt generös tillämpning av tvåårsgränsen i dessa fall. Det sägs vidare att det finns skäl att i något högre grad än nu låta utlännningen stanna kvar i landet när förhållandet har upphört före tvåårstidens utgång. Detta är tillfredsställande inte minst med hänsyn till att praxis i dessa fall enligt olika uppgifter tycks ha skärpts under senaste tiden.

När uppehållstillstånd nu regelmässigt söks från hemlandet finns det möjlighet att tillämpa en generös praxis utan att man behöver riskera en okontrollerbar invandring. Vad här anförts bör ges regeringen till känna.

Hemställen

Med hänvisning till vad som anförts hemställs

1. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om personalresurser till statens invandrarverk för tillståndsprövning,
2. att riksdagen beslutar begära att regeringen tar initiativ som leder till att FN:s flyktingkommissaries önskemål om ett lokalkontor i Skandinavien realiserar,
3. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om generös tillämpning av den s. k. tvåårsregeln när det gäller frånskilda utländska kvinnor och i övrigt vad som sägs om anhöriginvandring.

Stockholm den 24 april 1984

KARIN ANDERSSON (c)

RUNE GUSTAVSSON (c)

ELIS ANDERSSON (c)

GUNHILD BOLANDER (c)

ULLA TILLANDER (c)

RUNE BACKLUND (c)

KARIN ISRAELSSON (c)

ELLA JOHNSSON (c)

ROSA ÖSTH (c)